

PARANIN YANSIZLIĞI VE PATINKİN SİSTEMİ

M. İlker PARASIZ*

I. NEO-KLASİK DİKOTOMİ VE PATINKİN'İN TENKİDİ

Ünlü neo-klasik dikotominin üç bileşiği vardır: Walras Kanunu, homojenlik postülası ve Say Kanunu. Aslında Say Kanunuyla homojenlik postülası aynı konunun farklı biçimde ifadesinden başka birşey değildir. O halde dikotomi aşağıdaki şekiller altında incelenebilir.

- Brüt Dikotomi: Walras Kanunu + Homojenlik Postülası
- Değiştirilmiş Dikotomi: Walras Kanunu.

Patinkin'in en büyük katkılarından birisi, Walrasgil dikotomiye kabul ederken Say özdeşliğini ve homojenlik postülasını terketmesidir. Patinkin, öncelikle miktar kuramının Walras ve Cambridge tipi yorumunu ele almaktadır. Çünkü, bu yaklaşımlar para miktarıyla fiyatların belirlenmesine reel balansları katmaktadır.

Genellikle, ekonomik birimlerin öngörülen muamelat hacminin (T), belli bir oranını (K), reel para balansları şeklinde tuttuğu kabul edilir. Diğer bir ifadeyle, reel balans talebi KT'ye eşittir. P, mübadele edilen mallarla fiyatlarını gösterdiğinde, nominal balans talebi KPT şeklinde ifade edilebilir. Bu para talebiyle, para arzı (M) eşitlenirse, ünlü Cambridge denklemi:

$$M = KPT \text{ elde edilir.}$$

Fisher'in yorumunda, K'nın yerini bunun tersi olan paranın dolaşım hızı V almaktadır. Buradan, gene ünlü mübadele denklemine ulaşılmaktadır:

$$MV = PT$$

Bu denklemler, neo-klasiklerin miktar kuramını dayandırdıkları temelleri oluşturur. Patinkin'e göre bu kuramın en geliştirilmiş şekli aşağıdaki üç teze indirgenebilir.

- Para miktarındaki bir artış, para balansları seviyesiyle harcamalar arasındaki optimal ilişkiyi değiştirir.
- Bu değişme harcama hacminde bir artış yaratır. Bir "reel balans" etkisi ortaya çıkar.
- Harcamalardaki artış, fiyat seviyesi üzerinde para miktarıyla aynı oranda artacak şekilde bir baskı yaratır.

* Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğretim Üyesi

Bununla birlikte, neo-klasik ekonomistler para miktarındaki artışın neden olduğu bir ekonomik denge pozisyonundan bir diğerine geçişi sağlayan reel balans etkisine yol açacak sistematik bir dinamik analizi dikkate almamıştır. Daha açık bir ifadeyle, Patinkin'e göre neo-klasik para kuramında zincirin bir halkası eksiktir. Bir kez yeni denge konumuna ulaşıldığında, ekonomiyi istikrara kavuşturan güçler tanımlanmamıştır. Bu durum dikotomik analiz yardımıyla açıklanmaktadır. Burada da mantıksal bir güçlük ortaya çıkmaktadır.

Dikotomik analiz şu şekilde açıklanabilir: Malları ve parayı içeren bir ekonomi düşünelim. Bu ekonomi iki sektöre bölünmüştür: Reel sektör mal talebi fonksiyonları, parasal sektör de para talebi fonksiyonları yardımıyla tanımlanmaktadır.

Mal talebinin nispi fiyatlar tarafından belirlendiği kabul edilmektedir. Halbuki para talebi fonksiyonu hem nispi fiyatlara hem de fiyatlar genel seviyesine bağlıdır.

Mal talebi fonksiyonları homojenlik postülası gereği, fiyatlar genel seviyesindeki değişikliklere duyarlıdır. Bu ifade W. Leontief tarafından kullanılmıştır. Matematiksel olarak, fiyatlardaki oransal bir değişmeden etkilenmeyen talep fonksiyonları sözkonusu fiyatlara göre "sıfırıncı dereceden homojen" fonksiyondur. Bu nedenle, bütün fiyatların aynı oranda değişmesi durumunda bir malın talep edilen miktarın aynı kalması olgusuna homojenlik postülası denir. Bunun anlamı şudur: Ekonomik birimler para aldanımının kurbanı olmamaktadır.

Ekonominin iki sektöre bölünmesi talep fonksiyonlarına ilişkin denge denklemlerinin de iki alt gruba bölünmesine yol açar. Reel sektör denklemleri nispi fiyatlarla ilgilidir. Bu denklemler ve değişkenler değer kuramının alanını teşkil eder. Parasal sektör denklemlerine gelince, bunlar da fiyatlar genel seviyesi ile ilgilidir. Bu denklem ve değişkenler ise para kuramının alanını teşkil eder.

Patinkin bu tip bir düşüneyi tenkit etmektedir. Çünkü Patinkin'e göre, para kuramının rolü fiyatlar genel seviyesinin belirlenmesini açıklamaksa, homojenlik postülası —veya para aldanımının olmaması— para teorisinin anti-tezidir. Gerçekten, parasal olarak belirlenen tüm fiyatların oransal değişmesine bağlı olarak ekonominin başlangıç denge konumunun bozulduğunu düşünelim. Nispi fiyatlar değişmediğinden, homojenlik postülasından dolayı reel sektördeki hiçbir talep bu durumdan etkilenmeyecektir. Bu nedenle, reel sektörün (mal piyasaları başlangıçta dengede olduğundan) bu denge durumu devam eder. Walras analizine uygun olarak, para piyasasında da durum aynıdır. Böylece, belli bir denge durumundan itibaren bütün fiyatlardaki oransal bir değişme fiyatları başlangıç seviyesine döndürmeye elverişli hiçbir güç uyandırmaz. Bir başka deyimle, bu değişim sisteminin herhangi bir noktasında hiçbir aşırı talep yaratmaz. Herhangi bir parasal fiyatlar sistemi bir denge sistemiye, bu sistemin tüm katları da bir denge durumuna tekabül eder. O halde fiyatlar genel seviyesi belirsizdir.

Bu koşullarda, dikotomik analiz kendi içinde bir çelişki ihtiva etmektedir. Çünkü, reel sektörün talep fonksiyonları özel bir niteliğe sahipse, fiyatlar genel seviyesinin belirleneceği bir ikinci aşamamın olması imkânsızdır.

Bu durumu açıklamak için Don Patinkin mantıksal olarak nitelediği şu üç hipotezi ortaya atmaktadır.

- 1°. Yalnız ve yalnız bir mal için aşırı talep (veya aşırı bir arz) varsa, piyasa güçleri yaratılmıştır ve bunlar sözkonusu malın fiyatını yükseltir (veya düşürür).

2°. Yalnız ve yalnız bir para arzı fazlası (veya bir para talebi fazlası) varsa, piyasa güçleri yaratılmıştır ve bunlar fiyatlar genel seviyesinde bir artışa (veya azalışa) neden olur.

3°. Fiyatlar genel seviyesi en azından bir malın fiyatı değişirse değişebilir. İlaveten D. Patinkin Cambridge denklenini de aşağıdaki şekliyle ele almaktadır.

$$KPT - M = 0$$

Patinkin sistemin başlangıçta dengede olduğunu ve bu dengenin bütün malların fiyatları ve bunun sonucu olarak, fiyatlar genel seviyesi aynı oranda değiştiğinde bozulduğunu farzetmektedir. Daha önce vurgulandığı gibi, fiyatlardaki bu değişime farklı mal piyasalarında bir talep değişiminin ortaya çıkmasına sebep olmamaktadır. 1° ve 2° hipotezlerden ise, fiyatlar genel seviyesini değiştirecek ve düzeltecek elverişli bir gücün yaratılmayacağı ve bu seviyenin belirsiz olacağı sonucu çıkmaktadır.

Şimdi Cambridge denklemi ele alalım ve K, T ve M nin sabit kaldığını kabul edelim. Başlangıçta malların fiyatlarıyla oransal olarak değiştirilen faktörün P de bu artışa sebep olduğunu farzedelim. Cambridge denkleminden ve 2° hipotezden, bir ek para talebinin ortaya çıkacağı açıktır. Bu para talebi fiyatlar genel seviyesinde aşağıya doğru bir azalmaya neden olacaktır. O halde bu seviye belirlidir ve bir çelişki vardır.

Olayı bir başka şekilde ortaya koymak için bir denge durumu kabul edelim ve para miktarının iki kat arttığını farzedelim. Dikotomik analiz nedeniyle, mallarla ilgili denklemlerin reel balanslardan bağımsız olması nedeniyle para miktarındaki artış başlangıçta mal piyasasında gerçekleşmiş dengeyi bozmaz. O halde 1° ve 3° hipotezlerden, fiyatlar genel seviyesi üzerinde yükselme yönünde baskı yapacak hiçbir güç yaratılmamıştır. Halbuki 2° hipotezden ve Cambridge denkleminden, böyle güçlerin harekete geçtiği sonucu çıkmaktadır. İşte çelişki buradadır.

Kıscacası Patinkin'in argümanı şu şekilde açıklanabilir. Neo-klasikler, değer kuramlarına kararlı bir denge analizini getirmişlerdir. Buna göre ürün fiyatı, bu ürünün arz ve talep eğrilerinin kesiştiği noktanın altında veya üstünde oluşursa, ortaya çıkan aşırı bir talep ya da aşırı bir arz fiyat yükselişine ya da azalışına neden olarak fiyatı denge seviyesine getirir. Para kuramını değer kuramıyla bütünleştirmeye gayret ederlerken, neo-klasikler mantiki olarak para ve değer kuramını aynı şekilde incelediklerini iddia etmektedirler.

Bununla beraber neo-klasiklerin çoğu para kuramlarına kararlı denge analizini katmamışlardır. Diğer bir ifadeyle, fiyatın denge durumunu kaybettikten sonra, bunu düzeltmeye elverişli güçleri açıklamamışlardır. Bu eksiklik, neo-klasiklerin homojenliği kabul etmeleri dolayısıyla reel para balanslarının etkilerini, genellikle, dikkate almamalarından kaynaklanmaktadır. Çünkü homojenlik postülası, tüketicilerin mal piyasasındaki davranışlarının reel para balanslarının etkileriyle asla değişmeyeceğini içerir. Neo-klasikler fiyatlar genel seviyesindeki bütün değişmelere ekonomik birimlerin duyarlılığını para aldanimı olarak düşünürler. Gerçekte, işte bu duyarlılıktır ki, reel balansların değerlerindeki böyle bir değişimin etkilerinden rasyonel bir bilincin varlığını ortaya koyar.

Homojenlik postülası reel balans etkisinin var olmadığı ve parasal fiyatların belirsizliği sonucunu doğuruyorsa, bu takas ekonomisinin kabul edilmesinin bir sonucudur. Böyle bir ekonomide para balansları yoktur, fiyatlar genel seviyesi anlamsızdır ve dolayısıyla da reel balans etkisi yoktur. Aynı şekilde Say Kanunu da, mal satın almadan mal satışının olanaksız olduğunu söylemekle takas ekonomisinin geçerli olduğunu ima etmektedir. Böyle bir ekonomide, ekonomik birimler arasında her zaman sıfır olan balans düzeylerini değiştirmeyi asla düşünmezler.

Patinkin'e göre, yaygın düşüncenin tersine homojenlik postülası ve Say Kanunu mantıken eşdeğerdir. Her ikisinde zorunlu olarak trampa ekonomisinde geçerlidir. Her ikisinin de parasal analizde yeri yoktur. Bu nedenle Patinkin parasal analize geçmek için Say Kanununu ve homojenlik postülasını reddetmekte dolayısıyla diktomatik yaklaşımı terk etmekte yalnızca Walras Kanununu kabul etmektedir. Aşağıda Patinkin'in Walras Kanunundan hareketle Patinkin sistemine nasıl ulaştığını ana hatlarıyla açıklayacağız.

II. PARA VE WALRASGİL YALIN MÜBADELE SİSTEMİ

Analizi basitleştirmek amacıyla üretimin olmadığı bir model kullanacağız. Hane halkının (tüm kişilerin) bir denge durumuna ulaşmaya kadar mübadele ettikleri veri mal miktarlarına sahip oldukları farzedilmektedir. Model ayrıca aşırı talep fonksiyonları koşullarında açıklanacaktır.

n piyasa talep fonksiyonlarını;

$$q_{Dn} = F_{Dn}(P_1, P_2, \dots, P_N) \quad (n = 1, 2, \dots, N)$$

n piyasa arz eğrileri

$$q_{Sn} = F_{Sn}(P_1, P_2, \dots, P_N) \quad (n = 1, 2, \dots, N)$$

şeklinde gösterebiliriz.

Bir piyasada aşırı talep (E_n), herhangi bir fiyat kümesinde talep edilen miktarla arz edilen miktar arasındaki fark olarak tanımlanır.

$$E_n = F_{Dn}(P_1, P_2, \dots, P) - f_{Sn}(P_1, P_2, \dots, P_N) \quad (n = 1, 2, \dots, N)$$

Yalın mübadele sisteminde, aşırı talebin veri malların fiyat kümelerinin bir fonksiyonu olduğu açıktır.

Her piyasa için denge koşulunu gösteren

$$q_{Dn} = q_{Sn} \text{ ifadesi}$$

aşırı talep fonksiyonu şartlarında yazılabilir. Çünkü, talep edilen miktarın arz edilen miktara eşitliği aşırı talebin sıfır olduğunu içerir. Dolayısıyla, genel denge koşulu, tüm piyasalarda aşırı talebin sıfır olmasıdır.

$$E_n = f_n(P_1, P_2, \dots, P_N) = 0 \quad (n = 1, 2, \dots, N)$$

Yalın mübadele sistemi bir bağımlı (fazla) denklem ihtiva etmektedir. Bu nedenle, denklemin çözümü yalnızca $N-1$ nispi fiyatları veya fiyat oranları tarafından belirlenir.

$$\frac{P_1}{P_n}, \frac{P_2}{P_n}, \dots, \frac{P_{n-1}}{P_n}$$

Burada P_n , rastgele "numeraire" olarak seçilen N inci malın fiyatıdır. Piyasa denklemlerinin "reel sistemi" (veya, aşırı talep denklemleri) "reel" veya nispi fiyatları belirler. Mutlak fiyat seviyeleri belirsizdir. Yalın mübadele denklemi mutlak fiyatlarda sıfıncı dereceden homojendir. Yani, tüm fiyatları aynı oranda arttırılırsa, mübadele edilen mal miktarı değişmez.

Belirsizliği çözmek ve mutlak fiyat seviyelerini belirlemek için bazı teorisyenler reel mübadele sistemine ünlü mübadele denkleminin sokulmasını telkin etmişlerdir.

$$MV = PT$$

Böylece,

$$PT = \sum_{n=1}^N P_n q_n$$

$$MV = \sum_{n=1}^N P_n q_n \text{ dir.}$$

Burada M = veri para stokunu; V = paranın dolaşım hızını göstermektedir.

Mübadele denklemi N , mal piyasalarının reel sistemine ilave edilebilecek bağımsız bir denklemdir. Böylece, para arzı iki misli arttırıldığında (V ve N malın miktarı, q_n veri olduğunda) mutlak fiyatlarda iki misli artacaktır. Bununla beraber, nispi fiyatlar değişmemektedir. Çünkü bu fiyatlar reel malların piyasa arz ve talebi tarafından belirlenmektedir.

Bu yaklaşımla genel denge modeline bir dikotomi sokulmuştur.

1°. Reel faktörler nispi fiyatları belirler.

2°. Parasal faktörler mutlak fiyatları belirler.

Yukarıdaki genel denge sistemi tatminkâr değildir. Çünkü, mübadele denklemi bir özdeşlik iken, N piyasa denklemleri bir davranış denklemdir. Uyumluluğu sağlamak için mübadele denkleminin Cambridge yorumu kullanılmaktadır.

$$M = k \left(\sum P_n q_n \right)$$

Burada

$$k = \frac{1}{V} = \text{Cambridge çoğaltandır.}$$

Bu yorumda, paranın dolaşım hızı bir sabit değil ve fakat bir davranış değişkenidir.

Cambridge mübadele denklemini aşırı para talebi koşullarında ifade edebiliriz. Çünkü, denklemin sol tarafı para arzını, sağ tarafında para talebini gösterir. Eğer para $(N+1)$ inci mal olarak düşünülürse, aşırı para talebini

$$E_{n+1} = \frac{1}{V} \sum_{n=1}^N P_n q_n - M \text{ şeklinde gösterebiliriz.}$$

V belli olduğundan, para talebi fonksiyonu mutlak fiyatlara ve para miktarına göre birinci dereceden homojendir. Tüm fiyatlar ve para miktarı aynı oranda artarsa, aşırı para talebide aynı oranda artacaktır.

Özetlersek, paranın dahil edildiği yalın klasik mübadele durumunda genel denge sistemi $N+1$ denklemden ibarettir.

Mal piyasalarında aşırı talep denklemleri, N , mutlak (parasal) fiyatlara göre sıfıncı dereceden homojendir. Aşırı para talebi denklemleri ise parasal fiyatlara ve para miktarına göre birinci dereceden homojendir. Para ve mal piyasaları arasındaki homojenlik farkı, tüketici davranışının tutarsızlığını içerdiğinden, bir çelişkidir. Tüketicinin para talebi gelecekteki satın alımları için nakit balans tutma kararıdır. Böylece, fazla para talebi aşırı mal arzına tam olarak eşittir. Fazla para talebi, parasal fiyatlar ve para miktarına göre birinci dereceden homojenken, aşırı mal arzı yalnızca parasal fiyatlara göre birinci dereceden homojendir. İşte bu çelişki, parasallaştırılmış klasik genel denge sistemini yetersiz kılmaktadır.

III. REEL BALANS ETKİSİ VE NEO-KLASİK SENTEZ

A. Modern Para Kuramıyla Walrasgil Genel Denge Kuramının Birleştirilmesi

Patinkin yukarıdaki çelişkiyi düzeltmeye teşebbüs etmiştir. Patinkin'in yaklaşımına çoğu kez "neo-klasik sentez" adı verilmektedir. Çünkü Patinkin'in yaklaşımı modern para kuramıyla klasik (Walrasgil) genel denge kuramının birleştirilmesinden ibarettir.

Patinkin de n fazla mal talebini, n fiyat ve para miktarının fonksiyonu olarak açıklamaktadır. Ancak Patinkin bütün bunları, tüm mal fiyatlarının ağırlıklı ortalamasıyla tanımlanmış bir fiyata bölmektedir.

$$P = \sum_{n=1}^N W_n P_n$$

Burada W verilen ağırlıkları, $\sum W_i = 1$ göstermektedir.

Patinkin'in modeli, aşırı para talebini ve fiyatlar genel seviyesini gösteren iki denklemlerle aşırı mal taleplerini gösteren N denklemden (yani, $N+2$ denklemden) ibarettir.

$$E_1 = f_1 \left(\frac{P_1}{P}, \frac{P_2}{P}, \frac{P_3}{P}, \dots, \frac{M}{P} \right)$$

$$E_2 = f_2 \left(\frac{P_1}{P}, \frac{P_2}{P}, \frac{P_3}{P}, \dots, \frac{M}{P} \right)$$

$$E_n = f_n \left(\frac{P_1}{P}, \frac{P_2}{P}, \frac{P_3}{P}, \dots, \frac{M}{P} \right)$$

$$E_{n+1} = f_{n+1} \left(\frac{P_1}{P}, \frac{P_2}{P}, \frac{P_3}{P}, \dots, \frac{M}{P} \right) - \frac{M}{P}$$

$$P = \sum_{n=1}^N W_n P_n \text{ dir.}$$

Bu modelde, tüm fazla talep fonksiyonları parasal fiyatlar ve para stokuna göre sıfıncı dereceden homojendir. Tüm fiyatlar ve para stoku aynı oranda deği-

şirse, nispi fiyatlar ve reel para stoku, dolayısıyla da mal talebinde bir değişiklik olmaz. Patinkin sisteminde para miktarındaki bir artış fiyat seviyesinde bir artışa neden olur, fakat nispi fiyatlar değişmez. Para stoku λM kadar değişirse, bu durumda yeni fiyat dengesi λP_1 ve λP olacaktır. Patinkin modelinin bu sonuçları mübadele denkleminin kullanımına imkân vermemektir. Şimdi Patinkin sisteminde para arzındaki bir artışın etkilerini inceleyelim. Para balanslarının arttığını düşünelim. Nispi fiyatların değişmemesine rağmen, artan para balansları, tüm mal fiyatlarında fazla talebin ortaya çıkması demektir. Pozitif fazla talepler fiyatlarda artışa neden olur. Fiyat artışları reel balansların $(\frac{M}{P})$ değerini düşürür. Bu süreç, başlangıç seviyesine göre reel balanslar fazla olduğu müddetçe devam eder. Para miktarıyla orantılı bir şekilde artıncaya kadar, fiyatlar yükselmeye devam edecektir. Böylece reel balanslar başlangıç değerine geri dönecektir.

Her ne kadar $N+2$ denklem ve $N+1$ bilinmeyen varsada, $(\frac{P_1}{P}, \frac{P_2}{P}, \dots, \frac{M}{P})$, Patinkin sisteminde bir denklem fazladır. Çünkü, para talebi mal arzına eşdeğerdir. Walras kanunu bir piyasa denkleminin diğerlerine bağlı olduğunu içerir. Dolayısıyla, Patinkin sistemi belirlidir.

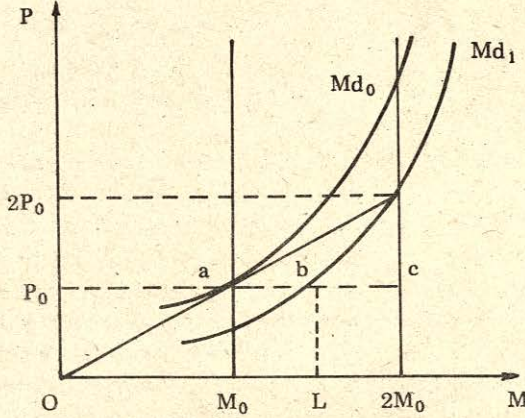
Aşırı para talebi denkleminin fazladan olduğu düşünülürse bile (bu sistemden çıkarılsada), aşırı para talebi aşırı mal arzı (negatif aşırı talep) şeklinde ortaya çıkar.

Patinkin'in en önemli katkısı, tüm aşırı talep denklemlerinin aynı dereceden homojenliğe sahip olduğu bir sistemi sunmasıdır: Bu denklemler parasal fiyatlar ve para miktarına göre sıfıncı dereceden homojendir. Öte yandan, mübadele denklemini kullanmaksızın, Patinkin para stokundaki bir artışın tüm fiyatlarda aynı oranda bir artışa neden olacağını ifade eden klasik öneriyi korumuştur. Böylece, nispi fiyatlar değişmeden kalacaktır. Para neo-klasik modelde tam olarak bütünleşmesine rağmen, dengede hala yansızdır. Şimdi Patinkin'in reel balans etkisini biraz daha yakından inceleyebiliriz.

B. Reel Balans Etkisinin Geometrik Analizi

Patinkin'in birim esnekliğe sahip olmayan nominal para (balans) talep fonksiyonunun temelinde, para piyasasında reel balans etkisinin bulunduğu varsayımı yatar. Belli bir reel gelire ve aylık nakit balanslarına sahip bir kimseyi düşünelim. Bu durumda, ekonomideki tüm fiyatların iki kat arttığını farzedelim. $Y \equiv P_y$ özdeşliğinden, parasal gelirin de aynı şekilde iki kat artacağını söyleyebiliriz. Acaba bu durumda kişinin mal varlığı pozisyonu değişmiş midir yoksa değişmemiş midir? Değişmiştir. Gerçi kişinin reel geliri değişmemişse de elindeki aylık nakit para stokunun satın alma gücü azalmıştır. Patinkin'e göre, aylık balansa sahip olanların nispi servet durumlarının bozulması, cari reel nakit balans seviyesinin arzulan seviyenin altına düşmesinden dolayı bu balansların reel değerini muhafaza edecek bir eylemi hızlandıracaktır. Ne mallar ne de nakit balanslar "düşük" (tutulmayan) özellikte değilse her ikisinin talebi, fiyatlar yükseldiği zaman düşecektir. Şöyle ki, her ne kadar kişi eksik reel balans stokunu yeniden düzenlemeye teşebbüs etse de, balanslar orjinal seviyelerinin altında bulunacaktır. Bu durumda reel balans etkisi, tüm tüketilen mallara yönelik harcamaların azalmasına neden olan fiyat artışına bağlı "gelir etkisine" benzemektedir. Reel balans etkisi olgusu, Patinkin'i reel nakit balans talebi ile P ara-

sında tersine bir ilişkinin bulunduğu sonucuna götürmektedir. P iki kat arttığı zaman, nominal nakit balanslar için toplam talep bundan daha az artar. Çünkü, nominal para balansı talebinin esnekliği birimden küçüktür. İşte bu nedenle, Patinkin nominal para talebi fonksiyonuna reel nakit balans stoku bakiyesini eklemektedir.

Şekil: 1

Şekil 1 de Patinkin reel balans etkisinin para piyasasında işleyişi gösterilmiştir. Başlangıçta dikey para arzı eğrisi, esnekliği birimden küçük para talebi eğrisini a noktasında kesmektedir. Şimdi dolaşımdaki nominal para miktarının iki kat arttığını farzedelim. Para arzını gösteren dikey hat M_0 dan $2M_0$ a kayacaktır. M deki artış, başlangıçta cari reel nakit balans stokunu arzulanan seviyesinin üzerine arttırır. Ve bu durum, mal varlıkları arttığı için kişilerin nominal nakit balans taleplerini arttırmalarına neden olacaktır. Para piyasasında reel balans etkisinin işlemlerinden dolayı M_{d0} eğrisi, sağa M_{d1} e kayar. a-b, hanehalkının ve firmaların net servet durumlarının iyileşmesinin bir sonucu olarak talep edilen ek nakit balans talebini ölçer. Bu durumda, P_0 başlangıç fiyat seviyesinde hala b-c ye eşit aşırı para arzı kalmıştır. Cari reel nakit balans stoku $2M_0/P_0$ arzulanan seviyesi L/P_0 aşmaktadır ve toplum cari harcama seviyesini arttırarak arzulamadığı reel nakit balanslardan kurtulmaya teşebbüs edecektir. Yeni denge seviyesi, tanım olarak fiyatların iki kat arttığı M_{d1} ve $2M_0$ in kesim noktalarında hasil olur. Başlangıç fiyat seviyesinde ve sürekli kullanım için ayrılan nominal nakitlerden, belli bir miktar nominal nakit miktarı talep ediliyorsa, o takdirde, sürekli kullanım için ayrılan nominal nakitlerdeki ve fiyat seviyesindeki iki kat artış durumunda, nominal nakit balans talebide iki kat artacaktır. Tüm nominal nakit balans kullanımları için aynı şey tekrarlanırsa, M_d ile M_0 in, merkezden geçen bir doğru hat boyunca kesim noktalarının geometrik yeri bulunacaktır. Bu piyasa denge eğrisidir. Para piyasası dengesini hasil eden P ve M_0 bileşimleri birim esnekliktedir. Ancak bunu para talebi eğrisiyle karıştır-

mamak gerekir. Çünkü, para talebi eğrisinin esnekliği birimden küçüktür. Para talep eğrisi P değiştiği zaman M_d nin nasıl davranacağını araştırır. Para piyasasındaki reel balans etkisi klasik kuramın yansızlığını tekrar doğrulamaktadır. Para miktarındaki bir artış denge parasal fiyatlarında oransal bir artışa neden olmaktadır. Patinkin'in analizi aylık para balanslarının rolünü vurguladığı için, klasik analizden ayrılmaktadır.

KAYNAKLAR

- Patinkin D., Money, Interest and Prices, Harper and Row, New York, 1965.
Le Callion, J. et Marshal, J., Les Flux Monétaires, Cujas, Paris, 1967.
Shimit, B., Money, Salaire et Profit.
Koutsoyiannis, A., Modern Microeconomics, Macmillan Press Ltd, London, 1979.
Pierce, D.G. and Shaw, D.M., Monetary Economics, Butterwords, London, 1979.
Claasen, E., Monnaie, Revenu National et Prix, Dunod, Paris, 1968.
Johnson, H.G., Macroeconomics and Monetary Theory, Alding, Chicago, 1972.
Visser, H., The Ouanity of Money, Martin Robertson, London, 1974.